

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- Yine ülkeden ülkeye önemli farklılıklar göstermekle birlikte bebek ölüm hızları 2005'te binde 88'e gerilemiştir ve bu oranın 2025 yılında binde 53'e düşmesi beklenmektedir. Bebek ölüm hızlarında meydana gelen yaygın azalmalar, ısrarla sürmekte olan yüksek doğum hızlarıyla birleşince pek çok Afrika ülkesinde 15 yaş altı nüfus oranı %42 gibi yüksek bir değer göstermektedir ve bunun 2025'te ancak %37'ye gerilemesi beklenmektedir. 1950 ve 2025 yıllarına ait Afrika kıtasına ilişkin **nüfus piramitleri** şekillerde sunulmuştur.

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- Sosyal ve ekonomik kalkınma düzeyi yükseldikçe nüfus piramidinin tabanı daralacak, buna karşılık tepesi genişleyecektir. Dünyanın gelişmiş ülkelerinde 15 yaş altı çocukların yüzdesi sadece %16'dır. Bu ülkelerin güncel nüfus piramitleri ise Afrika ülkeleri için 2025'ten sonra öngörülen biçimdedir ve bu ülkelerde doğanların büyük çoğunluğu ileri yaşlara kadar hayatta kalmaktadır.

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- Bugün, pek çok Afrika ülkesi hızlı nüfus artışının getirmiş olduğu ve devam etmesi beklenen sorunlarla yüz yüzedir. Bu sorunlar arasında;
- kırsal alanlardaki düşük düzeyli yaşam ve gelir şartları,
- hem kırsal hem de kentsel alanlarda artmakta olan işsizlik,
- kentsel alanlara yönelik gerçekleşen ve artmakta olan göçler,
- Gecekondular (slums) ve teneke mahallelerinin (shantytowns) yaygınlaşması,
- Hükümet kaynaklarının eğitim ve sağlık hizmetlerinde dengesiz kullanılmak zorunda kalınması, en öne çıkan sorunlardır.

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- Afrika'nın geri kalmışlığına katkı sağlayan bir faktör olarak hızlı nüfus artışı, bugün Afrika ülkelerinin nihayet farkına vardıkları bir sorundur.
- Günümüzde pek çok Afrikalı hükümet, doğurganlık kontrolü ve aile planlaması gibi resmi yolla oluşturulacak nüfus politikalarının sağlayacağı adaptasyonla hızlı nüfus artışı sorununun bir çözüme kavuşacağına dair ümit beslemektedirler. Evrensel bir birlikten bahsetmek zor olsa da hızlı nüfus artışının ulusal kalkınmayı riske atan bir boyut kazandığı yönündeki fikirler gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- Oysa geçmişte, yaşam standardının yükselebilmesi için neredeyse sadece ekonomik kalkınmanın gerekliliğine vurgu yapılmaktaydı ve bu yönde yaygın bir resmi birliktelik söz konusuydu.
- Kenya daha 1970'lerde bu gerçeğin farkına vararak nüfus kontrolü programlarını uygulamaya çalışan ilk Afrikalı ülke konumunda olmuştur. Kenya'nın bu projeksiyonu başlıca üç hedef içermekteydi:
- Var olan ve sürdürülen aile planlaması ile anne ve çocuk sağlığı hizmetlerini yaygınlaştırmak için bu konuda istihdam edilecek personeli eğitmek,

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- Kırsal alanlardaki sağlık sistem ve hizmetlerini yaygınlaştırmak,
- Aile planlaması hizmetlerini destekleyebilecek uygun kuruluşların açılmasını sağlamak.
- Uluslararası Kalkınma Birliği (The International Development Association-IDA) Dünya Bankası adına Kenya'ya beş yıllık aile planlaması programını uygulamaya koyabilmesi amacıyla (1975-1979) döneminde 12 milyon dolar kredi yardımında bulundu. Dolayısıyla Kenya bu yıllarda, Sahra güneyinde olup da nüfus kontrolü konusunda Dünya Bankası'ndan yardım alan tek ülkeydi.

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- 35 yıl önce, pek çok Afrikalı hükümet Kenya'nın bu hedefini ve yapmak istediği şeyi kavrayamamıştı ve onun aile planlaması hakkındaki yaklaşımına aldırışsız kalmayı tercih etmişlerdi. Oysa 2000'e gelindiğinde, tam aksine, sadece iki Afrika ülkesi, **Angola ve Gabon**, nüfuslarını artırmak için politika uyguladılar. **Ekvator Ginesi**'nin ise sadece mevcut nüfusu korumak üzere bir nüfus politikası vardı. Sadece 13 ülke (**Mozambik, Somali, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Kongo Demokratik Halk Cumhuriyeti, Sao Tome Principe, Libya, Benin, Gine, Gine-Bissau, Mali, Sierre Leone ve Togo**) bir nüfus politikasına sahip değildir. Geri kalan tüm Afrika ülkeleri nüfusu azaltıcı yönde politikalar uygulamaktadır.

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- Bugün Afrika'da özel teşebbüsler ve hükümetlerin sürdürmüş oldukları programlar aracılığı ile aile planlaması hizmetleri ve buna olan erişim artırılmaya çalışılmaktadır fakat doğum kontrolüne yönelik uygulanan plan ve programlar çok çeşitli olmakla birlikte toplumdan topluma önemli farklılıklar bulunmaktadır. Hızlı kentleşmenin daha da artmasıyla modern gebeliği önleyici araç ve gereçlere olan talebin yükselmesi, öncelikle kentsel alanlarda geleneksel aile planlaması uygulamalarını ortadan kaldırmaktadır. Oysa kırsal alanlarda gebeliği önleyici araç ve gereçlere duyulan yaygın bir talepten asla bahsedilemez.

Afrika'da nüfusun dönüşümü ve nüfus politikaları

- Bugün, Afrika ülkelerinin pek çoğunda kürtaj yasalarının serbestleşmesine dinsel ve kültürel önyargılarla muazzam bir direnç vardır.